

विषयसूची

क्रम	भाग- १	पृष्ठ
१	श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवनवीरविक्रम शाहदेवबाट पत्रपत्रिकालाई बक्सेको शुभकामना-सन्देश	१
२.	तत्कालीन श्री ५ युवराजाधिराज महेन्द्रवीरविक्रम शाहदेवबाट पत्रपत्रिकालाई बक्सेको शुभकामना-सन्देश	२
३.	श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्रवीरविक्रम शाहदेवबाट पत्रपत्रिकाहरूलाई बक्सेको शुभकामना-सन्देश	३
४.	श्री ५ बाट पत्रकारहरूलाई सद्उपदेश	१२
५.	पत्रपत्रिकासम्बन्धी विभिन्न भनाइ	१३
६.	पत्रपत्रिकासम्बन्धी आदर्श वाक्य	१६
भाग- २		
१.	नेपालमा प्रेसको स्थापना र निर्माण	१८
	नेपालमा प्रेसको आविष्कार	२२
	नेपालमा सरकारी छापाखाना (प्रेस) बाहेक अन्य छापाखानाहरूको स्थापना	२३
	नेपालमा बिजुलीद्वारा सञ्चालित प्रेसको स्थापना	२४
	छापने प्रथाको पूर्व इतिहास	२६
भाग- ३		
१.	नेपालमा पत्रपत्रिकाको प्रकाशन	२८
२.	पत्रपत्रिकाको प्रकाशनको पूर्व इतिहास	५२
३.	नेपालको जेठो जीवित पत्रिका 'गोरखापत्र'	५४
४.	हस्तलिखित पत्रिका	७३
५.	बुलेटिन	७८
	नेपालबाट प्रकाशित भएका	७८
	विदेशबाट प्रकाशित भएका	८४
६.	सम्मिलित भाषाका पत्रपत्रिका	८७
	नेपालबाट प्रकाशित भएका	८७
	विदेशबाट प्रकाशित भएका	८८
७.	सामयिक पत्रपत्रिका	८९
	नेपालबाट प्रकाशित भएका	८९
	विदेशबाट प्रकाशित भएका	९०
८.	सरकारका विभिन्न अङ्गद्वारा प्रकाशित र सरकारबाट आर्थिक सहायता दिई प्रकाशित गराइएका पत्रपत्रिका	९१

९. विभिन्न वर्गीय सङ्गठनद्वारा प्रकाशित पत्रपत्रिका	९३
२०१७ साल पौष १ गतेअगाडिका	९३
२०१७ साल पौष १ गतेपछ्याडिका	९३
१०. राजनैतिक संस्थाहरूद्वारा सञ्चालित पत्रपत्रिका	९४
११. विभिन्न पञ्चायतद्वारा प्रकाशित पत्रपत्रिका	९७
१२. शिक्षण-संस्था र सङ्गठनहरूद्वारा प्रकाशित पत्रपत्रिका	९८
१३. विभिन्न मित्रराष्ट्रहरूद्वारा नेपाली भाषामा प्रकाशित पत्रपत्रिका	१०१
१४. काठमाडौं मेजिस्ट्रेट अफिसद्वारा पत्रिका प्रकाशन निमित्त	
दिइएको इजाजत रद्द	१०२
दैनिक	१०२
साप्ताहिक	१०३
पाक्षिक	१०३
मासिक	१०३
द्वैमासिक	१०४
त्रैमासिक	१०४

भाग- ४

१. विभिन्न पत्रपत्रिकाको प्रकाशन किन ?	१०५
दैनिक पत्रिका	१०५
अर्द्धसाप्ताहिक पत्रिका	११४
साप्ताहिक पत्रिका	११४
२. नेपाली पत्रकारितामा महिलाहरूको प्रवेश	१२१
३. पत्रपत्रिकाहरूको भाषा र अवधिमा हेरफेर	१२४
४. नेपाली पत्रपत्रिकामा दर्ता नम्बर राख्ने चलन	१२६
५. नेपाली पत्रपत्रिकामा राजमुकुट छाप्ने चलन	१२८
६. नेपाली पत्रपत्रिकामा सम्पादकको नाम र सम्पादकीय लेख्ने चलन	१२९
७. सम्पादकीय लेख्ने चलनको पूर्व इतिहास	१२९
८. नेपाली पत्रपत्रिकामा तस्वीर छाप्ने चलन	१२९
९. पत्रपत्रिकाहरूमा तस्वीर छाप्ने चलनको पूर्व इतिहास	१३०
१०. नेपाली पत्रपत्रिकामा व्यङ्ग्यचित्र छाप्ने चलन	१३०
११. व्यङ्ग्यचित्र प्रकाशन-प्रथाको पूर्व इतिहास	१३१

भाग- ५

१. नेपालमा संवाददाता राख्ने र समाचार पठाउने चलन	१३२
२. संवाददाता राख्ने र समाचार पठाउने प्रथाको पूर्व इतिहास	१३३
३. नेपालका संवाद समिति	१३५
४. समाचार समितिको पूर्व इतिहास	१३६
५. नेपाल पत्रकार सङ्घ	१३८
दोस्रो नेपाल पत्रकार सङ्घ	१३९
नेपाल पत्रकार सङ्घमा कलह	१४०

नेपाल पत्रकार सङ्घमा मेलमिलाप	१४२
तेस्रो नेपाल पत्रकार सङ्घ	१४३
दोस्रो र तेस्रो नेपाल पत्रकार सङ्घको एकीकरण	१४७
श्री ५ महाराजाधिराजका जुनाफमा नेपाल पत्रकार सङ्घद्वारा अभिनन्दन	१४९
नेपाल पत्रकार सम्मेलन	१५०
सम्मेलनमा पारित प्रस्ताव	१५१
नेपाली पत्रकारिताको आचारसंहिता	१५२
सङ्घका सभापतिको निर्वाचन	१५४
पत्रकार सङ्घको कार्यसमितिको सदस्यताबाट त्यागपत्र	१५५
६. प्रेस क्लब	१५५
७. अन्तरराष्ट्रिय पत्रकार-सङ्गठन	१५७
८. नेपालमा प्रेस-पारिश्रमिक सङ्घ	१५७
९. श्रमजीवी पत्रकार-सभा	१५८
१०. गोरखापत्र कर्पोरेशन	१५९
११. पत्रपत्रिकाप्रति सरकारी सहयोग र सहायता	१६१
१२. नेपाली पत्रपत्रिकाको अवस्था	१६७
१३. पत्रपत्रिकाहरूको सबैभन्दा बढी बिक्री-वितरण	१७१

भाग- ६

१. नेपाली पत्रकारहरूको विदेश भ्रमण	१७२
२. अन्तरराष्ट्रिय पत्रकार सम्मेलन र अधिवेशन	१७४
३. नेपालमा विदेशी संवाददाताहरूको आगमन	१७६
४. विदेशी पत्रिकाहरूमाथि प्रतिबन्ध	१७८
५. विदेशी पत्र-प्रतिनिधिहरूलाई नेपाल छाड्ने आदेश	१७८

भाग- ७

१. नेपालमा रेडियो प्रसारण	१८०
२. पत्र-कला शिक्षण केन्द्र	१८२
३. राष्ट्रिय अभिलेखालय र पुस्तकालय	१८३
मेची अञ्चलमा	१८५
कोशी अञ्चलमा	१८५
सगरमाथा अञ्चलमा	१८६
जनकपुर अञ्चलमा	१८६
बागमती अञ्चलमा	१८६
नारायणी अञ्चलमा	१८७
गण्डकी अञ्चलमा	१८७
लुम्बिनी अञ्चलमा	१८७

धौलागिरि अञ्चलमा	१८७
रापती अञ्चलमा	१८८
भेरी अञ्चलमा	१८८
कर्णाली अञ्चलमा	१८८
सेती अञ्चलमा	१८८
महाकाली अञ्चलमा	१८८
४. सरकारी प्रसार विभाग	१८९
५. विज्ञापक संस्था	१८९
६. पत्रपत्रिका प्रदर्शनी	१९०

भाग- ८

१. नेपालमा प्रेस कमिशन	१९१
२. पत्रकार-कलाको नीति र पत्रकारहरूको आचरणसम्बन्धी नियम	१९८
३. काठमाडौं मेजिस्ट्रेट अफिसबाट जाँच-पास नगराई कुनै पनि पत्रिका प्रकाशित गर्न नपाइने	२०३
४. श्री ५ र राजपरिवारको ब्लाक छाप्टा प्रस्ट बुझिने गरी छाप्टापुर्ने	२०३
५. पत्रिकाहरू छापेपछि गृहमन्त्रालय २ नं. शाखामा दाखिल नगरी प्रकाशनमा ल्याउन नपाइने	२०३
६. प्रतिलिपि अधिकार-ऐन	२०४

भाग- ९

१. छापखाना र प्रकाशनसम्बन्धी संवैधानिक तथा कानूनी व्यवस्था	२०६
संविधानको प्रकाशन	२१०
अन्तरिम शासनविधान २००७	२११
नेपाल अधिराज्यको संविधान	२११
नेपालको संविधान	२१३
अन्तरिम शासनविधान २००७ प्रकाशित हुनुअगाडि	२१४
नेपाल छापखाना र प्रकाशन-रजिष्ट्रीसम्बन्धी ऐन	२१६
राजकाज (अपराध र सजाय) ऐन २०१९	२२४
पत्र-प्रतिनिधिहरूलाई प्रमाणपत्र दिने नियम	२२५
छापखाना र प्रकाशन रजिष्ट्रेशन नियमावली २०२०	२२६
पत्रकारहरूलाई श्री ५ को सरकारबाट नौ-सूत्री प्रश्न	२२७
छापखाना र प्रकाशन-रजिष्ट्रेशन (संशोधन) नियमावली २०२२	२२८
शिक्षण-संस्था, पञ्चायत, वर्गीय-सङ्गठनहरूद्वारा ऐनको दफा ७ (१) र नियम ५, ६, ७ बमोजिम गर्नु नपर्ने	२३८

भाग- १०

१. प्रेस र पत्रपत्रिकामाथि भएको कानूनी कारवाइ	२३९
२. छापे प्रेसको नाम नराखी छापी प्रकाशित गरेकोमा भएको कारवाइ	२३९

३. बुलेटिनप्रति भएको कारवाई	२४०
४. विभिन्न दैनिक पत्रिकामाथि भएको कारवाई	२४२
(१) 'समाज' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२४२
(२) 'दैनिक समाचार' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२८१
(३) 'नेपाल समाचार' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२८५
(४) 'समय' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२९१
(५) 'एभरेष्ट न्यूज' (अङ्ग्रेजी) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२९५
(६) 'सही' सन्देश' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२९७
(७) 'हाल खबर' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	२९९
(८) 'नेपाल टाइम्स' (हिन्दी) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३१२
(९) 'दियालो' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३१५
(१०) 'उज्यालो' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३२६
(११) 'कल्पना' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३३०
(१२) 'नेपाल भाषा पत्रिका' (नेवारी भाषाको) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३३२
(१३) 'गोरेटो' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३३५
(१४) 'भूगोल पार्क' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३३९
(१५) 'नयाँ समाज' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३४९
(१६) 'मदरल्याण्ड' (अङ्ग्रेजी) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३५८
(१७) 'स्वतन्त्र समाचार' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३६६
(१८) 'दि कमनर' (अङ्ग्रेजी) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३७६
(१९) 'नेपाल' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३७८
(२०) 'गोरखा पत्र' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३९३
(२१) 'फिलिंगो' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३९४
(२२) 'हाम्रो देश' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३९५
(२३) 'समीक्षा' (नेपाली) दैनिकमाथि भएको कारवाई	३९६
(२४) 'नयाँ नेपाल' (नेपाली) दैनिक पत्रिकामाथि भएको कारवाई	३९७
५. विभिन्न अर्धसाप्ताहिक पत्रिकाहरूमाथि भएको कारवाई	३९८
(१) 'खसोखास' (नेपाली) अर्धसाप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	३९८
(२) 'देश सेवा' (नेपाली) अर्धसाप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	३९८
६. विभिन्न साप्ताहिक पत्रिकाहरूमाथि भएको कारवाई	४०१
(१) 'शौको' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४०१
(२) 'सही रास्ता' (हिन्दी) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४०२
(३) 'प्रहरी' (हिन्दी) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४०९
(४) 'राष्ट्रवाणी' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४१०
(५) 'सन्देश' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४१२
(६) 'संयुक्त प्रयास' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४१४
(७) 'जन-प्रयास' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४२०
(८) 'नेपाल पुकार' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाई	४२७

(९) 'कर्मवीर' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४४२
(१०) 'भय्याली' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४४३
(११) 'समीक्षा' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४५०
(१२) 'साप्ताहिक समाचार' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४६९
(१३) 'नयाँ शन्देश' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४७२
(१४) 'नयाँ समाज' (हिन्दी) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४८९
(१५) 'मातृभूमि' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४९५
(१६) 'लुम्बिनी' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४९५
(१७) 'हुरी' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४९८
(१८) 'हिमदूत' (नेपाली) साप्ताहिकमाथि भएको कारवाइ	४९९
७. पाक्षिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	४९९
(१) आर्थिक नेपाल (अङ्ग्रेजी र नेपाली) पाक्षिकमाथि भएको कारवाइ	४९९
८. मासिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	५११
(१) 'भ्री' (नेवारी) मासिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	५११
९. द्वैमासिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	५१२
(१) 'बगैँचा' (नेपाली) द्वैमासिकमाथि भएको कारवाइ	५१२
१०. वार्षिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	५१५
(१) 'सुमन' (नेपाली) वार्षिक पत्रिकामाथि भएको कारवाइ	५१५
११. विदेशबाट प्रकाशित हुने अखबारको नेपालस्थित प्रतिनिधिमाथि भएको कारवाइ	५१६
(१) 'दि स्टेटस्म्यान' (अङ्ग्रेजी) कलाकत्ता र दिल्लीबाट प्रकाशित हुने दैनिकको नेपालस्थित प्रतिनिधिमाथि भएको कारवाइ	५१६
(२) 'हिन्दुस्थान स्टैण्डर्ड' (अङ्ग्रेजी) कलकत्ताबाट प्रकाशित हुने दैनिक पत्रिकाको नेपालस्थित प्रतिनिधिमाथि भएको कारवाइ	५१९
१२. लेखन-स्वतन्त्रता	५२२
१३. परिशिष्ट (क)	
संविधानान्तर्गत छप्राखाना र पत्रपत्रिकाहरूसम्बन्धी ऐन र नियमहरू	५३१
१४. परिशिष्ट (ख)	
(१) नेपालबाट प्रकाशित दैनिक समाचार पत्रिका	५३४
(२) नेपालबाट प्रकाशित त्रिसाप्ताहिक पत्रिका	५३८
(३) नेपालबाट प्रकाशित अर्धसाप्ताहिक पत्रिका	५३९
(४) नेपालबाट प्रकाशित साप्ताहिक पत्रिका	५४०
(५) विदेशबाट प्रकाशित साप्ताहिक पत्रिका	५४९
(६) नेपालबाट प्रकाशित पाक्षिक पत्रिका	५५१
(७) विदेशबाट प्रकाशित पाक्षिक पत्रिका	५५५
(८) नेपालबाट प्रकाशित मासिक पत्रिका	५५७
(९) विदेशबाट प्रकाशित मासिक पत्रिका	५६५
(१०) नेपालबाट प्रकाशित द्वैमासिक पत्रिका	५६९
(११) विदेशबाट प्रकाशित द्वैमासिक पत्रिका	५७३

(१२) नेपालबाट प्रकाशित त्रैमासिक पत्रिका	५७३
(१३) विदेशबाट प्रकाशित त्रैमासिक पत्रिका	५७७
(१४) नेपालबाट प्रकाशित चौमासिक पत्रिका	५७८
(१५) नेपालबाट प्रकाशित अर्धवार्षिक पत्रिका	५७८
(१५) विदेशबाट प्रकाशित अर्धवार्षिक पत्रिका	५७९
(१७) नेपालबाट प्रकाशित वार्षिक पत्रिका	५८०
(१८) विदेशबाट प्रकाशित वार्षिक पत्रिका	५८४
१५. परिशिष्ट (ग)	
यो पुस्तक लेखिँदा सहायता लिइएका पुस्तकहरू	५८८
१६. परिशिष्ट (घ)	
पत्रपत्रिकासम्बन्धी प्रकाशित केही लेखको विवरण	५९०
१७. परिशिष्ट (ङ)	
यस पुस्तकमा ठाउँ-ठाउँमा परेका छोटकरी नाउँको उल्लेखसाथै त्यसको अर्थ स्पष्ट गरिएको	५९१